

สู่จิบัตร

การประชุมวิชาการระดับชาติพิบูลสงครามวิจัย

ประจำปี พ.ศ. 2561

วันที่ 23 มีนาคม 2561

ครั้งที่ 4

Thailand 4.0

นวัตกรรมและการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จัดโดย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรม
ของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

The Designing and Development of Community Souvenir Products by Blending
between Local Material and Local Arts in Phetchabun Province
to Support ASEAN Community

มานะ อินพรมมี

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

mana_pcr@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาบริบทชุมชนและการสำรวจความคิดเห็นของชุมชนพบว่าควรที่จะออกแบบพัฒนาและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากแนวคิดจากองค์พระพุทธรูปและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ เป็นต้นแบบที่ได้ผลการประเมินการออกแบบจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมดี สามารถนำต้นแบบไปผลิตขายให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการนำเอาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดมาใช้ให้เป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ของที่ระลึก, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, ประชาคมอาเซียน

Abstract

This research aims to promote and support existing product groups, develop product models. Make your own local packaging by combining eco-friendly materials and fine art in Phetchabun to serve the ASEAN community. The results of the research found that based on community context study and community survey, the design, development and prototyping of community products should be based on the concept of the Phra Mahathat Thammaracha and the art of Si Thep Historical Park and using local materials of Phetchabun Province. The product of the souvenir is based on the concept of Phra Mahathat Thammaracha and the art of Si Thep Historical Park using local materials of Phetchabun Province results from entrepreneurs and tourists found that all aspects are good. The prototype can be produced for sale to tourists to serve the ASEAN community by the identity and identity of the province to use it.

keywords : Souvenir, Community Product, ASEAN Community

บทนำ

จังหวัดเพชรบูรณ์ถือว่าเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางบริการโลจิสติกส์ และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ตามแนวเส้นทางสาย R2 ซึ่งเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม และเส้นทางสาย R3E เชื่อมโยง ไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ และเส้นทางสาย R3W เชื่อมโยง ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้ ประกอบกับหากประเทศไทยและ สปป.ลาว มีความร่วมมือในการยกระดับด่านผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี ซึ่งเป็นเพียงด่านท้องถิ่น ให้เป็นด่านในระดับเดียวกับด่านภูตูใต้ ตลอดจนพัฒนาเส้นทางเชื่อมต่อไปยังเมืองไชยบุรี (ประชากร 382,200 คน) และเมืองหลวงพระบาง (ประชากร 408,800 คน) จะช่วยอำนวยความสะดวกในการนำเข้าวัตถุดิบ การส่งออกสินค้า และการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกันให้สะดวกรวดเร็ว ก็จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกมาก มีการประเมินว่าหากมีการพัฒนาด่านภูตู-ด่านผาแก้วอย่างต่อเนื่อง มูลค่าการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวผ่านด่านในอนาคตจะเพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท (สกวรัตน์ ศิริมา, 2557)

ณ ปัจจุบัน เม็ดเงินจากภาคการท่องเที่ยว คิดเป็น 8% ของ GDP นั่นคือ 1 ล้านล้านบาท และมีคนทำงานนับล้านคนอยู่ในอุตสาหกรรมนี้ ภาคท่องเที่ยว คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นแค่ธุรกิจโรงแรม เอเยนต์ทัวร์ นำเที่ยว แต่จริงๆ มีมากกว่านั้นและสร้างธุรกิจต่อเนื่องตามมามากมาย เช่น ด้านสินค้าทางการ จะมี สปา สนามกอล์ฟ สวนสนุก เรือภัตตาคารทางน้ำ เรือโดยสารรถทัวร์ ขายของที่ระลึก ที่ไม่ค่อยทราบกันคือ รายรับของภาคท่องเที่ยวหนึ่งในสามมาจากการขายของที่ระลึก ในขณะที่จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่สามารถสร้างรายได้จากการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนตามแนวเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศตามระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออกตะวันตก แต่กลับไม่มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในผู้มีรายได้น้อย การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (นุทิศ เอี่ยมใส, 2555)

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การเผยแพร่งานศิลปกรรมเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็นความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรม ที่นอกเหนือจากการบริการการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกโดยการนำเอาแนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้ได้ดีในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้ว ซึ่งการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนดังกล่าวได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มียูนิควัลลิตี้ของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์แต่อย่างใด จากสภาพปัญหา นโยบายของรัฐบาลและการเผยแพร่งานศิลปกรรมรูปแบบของฝากของที่ระลึก ดังกล่าวข้างต้นโดยการผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านกับการใช้วัสดุท้องถิ่นและศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขณะเดียวกันการนำทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีมาพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีการเล่นของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่นำไปสู่การลดละเลิกอบายมุขในงานประเพณีต่างๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่บูรณาการศาสตร์ทุกด้านเข้าด้วยกันภายใต้กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน เป็นการพัฒนาย่างสมดุลที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนให้สามารถนำทุนทางสังคมของชุมชนมาปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างกิจกรรมร่วมมือกัน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทำบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหา และความเป็นมา

โดยการศึกษาข้อมูลต่างๆ จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากชุมชน จากหนังสือเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร ภาพถ่าย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาของปัญหาเพื่อใช้ประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรมท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

2. ศึกษาและออกแบบของที่ระลึก

ในการออกแบบวิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบของที่ระลึกเพื่อนำไปสร้างต้นแบบ ได้แก่

1) การออกแบบของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรมและวัสดุในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 รูปแบบ รูปแบบละ 10 ชิ้น รวม 40 ชิ้น

2) เปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย

3) คัดเลือกแบบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบที่มีข้อดีที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ออกแบบโดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์จากศิลปกรรมเมืองศรีเทพ รูปองค์พระพุทธรูปธรรมราชา ประกอบด้วยเครื่องปั้นดินเผาฐานต่ำประกอบแผ่นไม้ จำนวน 4 รูปแบบ รูปแบบละ 1 ชิ้น รวม 4 ชิ้น เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4) นำแบบที่ได้มาคัดเลือกแล้วไปทำการประเมินด้านการออกแบบโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 คน แล้วนำแบบไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปสร้างต้นแบบ โดยการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และด้านความสะดวกในการใช้งานของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์จากศิลปกรรมเมืองศรีเทพ พระพุทธรูปธรรมราชา ประกอบด้วย เครื่องปั้นดินเผาฐานต่ำ ประกอบแผ่นไม้ 4 รูปแบบ

3. สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์

การสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์โดยนำแบบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วและคัดเลือกแบบที่ดีที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากรูปลักษณ์จากงานศิลปกรรมเมืองศรีเทพ และพระพุทธรูปธรรมราชา สร้างเป็นของที่ระลึกโดยทำเป็นเครื่องปั้นดินเผาฐานต่ำประกอบแผ่นไม้ จำนวน 4 รูปแบบ และกำหนดขนาด วัสดุ สีสัน รูปทรง สีสน ลวดลาย เพื่อความสวยงามและเหมาะสม แล้วจึงทำการสร้างต้นแบบ

4. ตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการ/ประเมินความพึงพอใจ

หลังจากการสร้างต้นแบบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำต้นแบบที่สร้างขึ้นไปให้กลุ่มเป้าหมายประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจ โดยกำหนดผู้ประเมิน คือ ผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจำนวน 100 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ จากร้านค้าในสถานที่ท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเขาคว้อ อำเภอน้ำหนาว อำเภอศรีเทพ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเอกลักษณ์ทางศิลปกรรม ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย และด้านความสะดวกในการใช้งาน

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจด้านความมีเอกลักษณ์ของพื้นถิ่น ด้านความสวยงามน่าใช้ ด้านความปลอดภัย ด้านความสะดวกต่อการใช้งานและด้านความแข็งแรง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

ประชากรของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีกลุ่มชาติพันธุ์สิบเชื้อสายและอพยพมาจากหลายภูมิภาค เพราะพื้นที่อาณาเขตของจังหวัดเป็นพื้นที่ยาวและล้อมรอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลายดังนั้น ประชากรของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีประชากรทั้งที่เดิมที่อาศัยอยู่ และมีกลุ่มชนอื่นที่อพยพเข้ามาทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านจิตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม เช่น จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี เป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับเมืองพิมาย ลพบุรี ศิลปกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ปราสาทศรีเทพ ปราสาทสองพี่น้อง นอกจากนี้จะมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นแล้วยังมีประติมากรรมที่ทรงคุณค่าคือ ประติมากรรมปูนปั้นแบบนูนสูง ที่สวยงามติดอยู่ฐานเขาค้างใน มีลักษณะเป็นรูปคนแคระทำนั่ง ส่วนหน้าตาไปตามจินตนาการของผู้สร้าง ลักษณะศิลปกรรมของเมืองศรีเทพเป็นศิลปะแบบขอม หรือสมัยลพบุรี อย่างเห็นได้ชัด ดังเช่น เทวรูปพระนารายณ์ รูปยักษ์ เทพารักษ์ ทำด้วยหินศิลาแลง และพร้อมกันนี้ยังศิลปะแบบทวาราวดีปะปนอยู่ เช่น ธรรมจักรหินทรายแกะสลัก ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ (ก) จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย (ข) จิตรกรรมบนเสาไม้แปดเหลี่ยมวัดทรายงาม (ค) ธรรมจักรหินทรายแกะสลัก (ง) ประติมากรรมคนแคระแบกโบราณสถานเขาค้างใน

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบ พระพุทธรูปแบบทวาราวดีมีจารึกเป็นคาถา เย ธัมมาฯ ภาษาบาลีบนฐาน ซึ่งแสดงว่าอิทธิพลของศิลปะทวาราวดี ได้แพร่เข้ามาถึงเมืองศรีเทพ นอกจากนี้ยังได้ค้นพบเศษธรรมจักรศิลาขนาดค่อนข้างใหญ่มีลายสลักแบบทวาราวดี ซึ่งปัจจุบันรักษาการอยู่ว่าการอำเภอศรีเทพ อนึ่งถ้ำอมรรัตน์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ยังมีศาสนาลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยทางใต้ของประเทศ สิวลึงค์ เทวสตรี ทวารบาลและรูปพระอาทิตย์ อันคล้ายคลึงกับประติมากรรมในสมัยพราหมณ์ที่สำคัญ คือ เทวรูป พระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก 8 เหลี่ยม และแผ่นทองคำสลักลายเป็นรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ ที่จริงแล้วเมืองศรีเทพประสมประสานวัฒนธรรมต่างรูปแบบให้เข้ากันได้ดี เห็นได้จากชุมชนนี้สร้างเทวรูปสวมหมวกแปดเหลี่ยมแบบศรีเทพ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมสกุลช่างศรีเทพ เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระกฤษณะและพระอาทิตย์

2. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้ว ได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้พัฒนาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินผลการออกแบบแล้วประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชาและศิลปกรรมเมืองศรีเทพ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ และทำการคัดเลือกต้นแบบผลิตภัณฑ์เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากสัญลักษณ์ของศิลปกรรมและใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 รูปแบบ

รูปแบบที่	แบบผลิตภัณฑ์	ผลการออกแบบ
1		- สะท้อนถึงรูปลักษณ์เทวรูปเมืองศรีเทพได้ดี - รูปทรงสวยงาม - สีสันสะท้อนแนวคิดความเก่าและโบราณ - มีความแข็งแรงทนทาน - ใช้งานง่ายเหมาะสำหรับใช้เป็นของตกแต่งบ้าน
2		- มีความแปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด สะท้อนถึงรูปลักษณ์ของคนแควเมืองศรีเทพ - รูปทรงสวยงาม - มีความแข็งแรงทนทาน - ใช้งานง่ายเหมาะสำหรับใช้เป็นของตกแต่งบ้าน
3		- สื่อถึงการวัสดุในท้องถิ่นได้ดี - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - เหมาะสำหรับตกแต่งผนังบ้านหรือประตูรั้ว
4		- สื่อถึงคนแควเมืองศรีเทพ - สื่อถึงการวัสดุในท้องถิ่นได้ดี - แปลกใหม่แตกต่างจากท้องตลาด - ใช้งานสะดวก - สอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน - เหมาะสำหรับตกแต่งผนังบ้านหรือประตูรั้ว

2.2 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชาและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พัฒนาเป็นแบบที่สมบูรณ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินผลการออกแบบจำนวน 4 รูปแบบ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3		รูปแบบที่ 4		เฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความมีเอกลักษณ์									
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของรูปลักษณ์	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.33	0.58	
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดออกแบบ	4.33	0.58	4.67	0.58	4.00	0.00	4.00	1.00	
1.3 มีความแปลกใหม่	4.33	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	
เฉลี่ย	4.44	0.58	4.67	0.58	4.44	0.39	4.33	0.72	4.47
2. ด้านความสวยงาม									
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	4.67	0.58	4.33	0.58	4.67	0.58	4.00	0.00	
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	4.33	1.15	4.67	0.58	4.33	1.15	5.00	0.00	
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	4.67	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00	4.67	0.58	
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.33	0.58	4.33	0.58	4.00	0.00	4.00	1.00	
เฉลี่ย	4.50	0.72	4.58	0.44	4.50	0.43	4.42	0.395	4.50
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน									
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.67	0.58	4.67	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00	
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.00	0.00	
3.3 สามารถใช้ในการตกแต่งบ้านได้	4.67	0.58	4.33	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	
เฉลี่ย	4.33	0.58	4.56	0.58	4.78	0.39	4.56	0.193	4.56
4. ด้านความปลอดภัย									
4.1 มีความแข็งแรง	4.33	1.15	4.67	0.58	3.67	0.58	4.33	1.15	
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.33	1.15	5.00	0.00	4.33	1.15	4.33	1.15	
เฉลี่ย	4.44	0.96	4.78	0.39	4.22	0.77	4.44	0.96	4.47
รวม	4.44	0.71	4.64	0.49	4.49	0.49	4.44	0.55	4.50

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.47$) ด้าน 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.50$) ด้าน 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.56$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.47$)

2.3 ผลการประเมินการออกแบบจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก โดยใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชาและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาสร้างต้นแบบ แล้วนำต้นแบบไปให้ผู้สนใจนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

รายการ	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3		รูปแบบที่ 4		เฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความมีเอกลักษณ์									
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของรูปลักษณ์	4.52	0.58	4.53	0.59	4.56	0.54	4.48	0.80	
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดออกแบบ	4.29	0.67	4.34	0.64	4.46	0.54	4.39	0.80	
1.3 มีความแปลกใหม่	4.37	0.65	4.33	0.67	4.40	0.68	4.36	0.66	
เฉลี่ย	4.39	0.63	4.40	0.63	4.47	0.59	4.41	0.75	4.42
2. ด้านความสวยงาม									
2.1 มีสีสันสวยงามเหมาะสม	4.46	0.61	4.46	0.66	4.46	0.61	4.41	0.84	
2.2 มีรูปทรงสวยงามเหมาะสม	4.39	0.79	4.41	0.78	4.39	0.79	4.42	0.77	
2.3 มีลวดลายสวยงามเหมาะสม	4.69	0.53	4.69	0.53	4.68	0.53	4.52	0.80	
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.40	0.57	4.39	0.57	4.46	0.58	4.37	0.81	
เฉลี่ย	4.49	0.63	4.49	0.64	4.50	0.63	4.43	0.81	4.48
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน									
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.56	0.62	4.56	0.62	4.49	0.67	4.58	0.61	
3.2 มีความสอดคล้องกับหน้าที่การใช้งาน	4.66	0.55	4.63	0.61	4.61	0.57	4.51	0.80	
3.3 สามารถใช้ในการตกแต่งบ้านได้	3.94	0.63	4.05	0.67	4.35	0.63	3.94	0.63	
เฉลี่ย	4.39	0.60	4.41	0.63	4.48	0.62	4.34	0.68	4.41
4. ด้านความปลอดภัย									
4.1 มีความแข็งแรง	4.28	0.91	4.29	0.88	4.38	0.80	4.37	0.92	
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.62	0.51	4.58	0.59	4.58	0.57	4.62	0.51	
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.43	0.89	4.47	0.85	4.52	0.73	4.43	0.89	
เฉลี่ย	4.44	0.77	4.45	0.77	4.52	0.70	4.43	0.77	4.46
รวม	4.43	0.65	4.44	0.67	4.49	0.63	4.42	0.76	4.44

ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$) ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน 1 ความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.42$) ด้านที่ 2 ความสวยงามมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.48$) ด้านที่ 3 ความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.41$) และด้านที่ 4 ความปลอดภัยมีความเหมาะสมในระดับดี ($\bar{X} = 4.46$)

อภิปรายผล

การศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากลโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ควรนำอัตลักษณ์ของจังหวัดผนวกกับแนวคิดจากองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชาและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์มาใช้เป็นแนวคิดการออกแบบของฝากของที่ระลึก ซึ่งถือเป็นการนำองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาสร้างสรรค์ให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิด ปรีชา ปาโนรัมย์ (2559) ที่นำเสนอว่า สินค้าที่ระลึกควรผลิตจากศิลปะดั้งเดิมที่ผสมผสานประยุกต์กับวิชาการสมัยใหม่ ควรเกิดจากศิลปะที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม ควรเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นปัจจุบัน และควรมีการประยุกต์นำวรรณกรรม จิตรกรรม มาใช้ในการผลิตสินค้าด้วย และธันยมัย เจียรกุล (2557) นำเสนอว่า จุดแข็งที่สำคัญของประเทศไทยคือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชีย ทำให้มีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาสู่ไทยสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สินค้าเชิงสัญลักษณ์หรือสินค้าเอกลักษณ์ของไทยยังเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังมีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม ดังนั้นการสร้างความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนในการพัฒนาสินค้าเชิงอนุรักษ์/เอกลักษณ์ก็สามารถทำให้เกิดศูนย์กลางการค้าขายสินค้าหัตถกรรมของภูมิภาคอาเซียนเพื่อการขายในตลาดโลกได้ในอนาคต

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยแนวคิดจากศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ องค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา ผลการประเมินคุณลักษณะที่ต้อง/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมไม่ถึงกับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่ปรากฏผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในจังหวัดเพชรบูรณ์มาก่อนที่มุ่งเน้นแนวคิดการออกแบบอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นคนในจังหวัดเพชรบูรณ์ยังมองไม่ค่อยเห็นคุณค่าสิ่งอยู่ใกล้ตัวที่จะสืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่างานศิลปกรรม อันจะนำไปสู่การประชาสัมพันธ์และสร้างรายได้ในชุมชน การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่น ซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532: 129) กล่าวว่า คุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสาน ให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญจศิริ (2543: 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย

สรุปผลการวิจัย

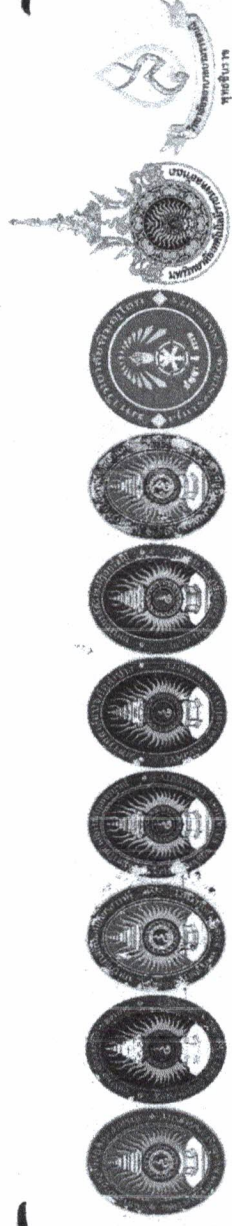
งานวิจัยนี้เป็นการศึกษางานด้านศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากลโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสมผสานกับงานศิลปกรรมในท้องถิ่นเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการผสมผสานวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้ใช้แนวคิดจากองค์พระพุทธรูปและศิลปกรรมเมืองเก่าศรีเทพ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นการนำเอาแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับงานทางด้านศิลปกรรมที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายด้านรูปแบบ ความสวยงาม ความเหมาะสมกับการใช้งานและมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ก็จะเป็นแนวทางการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปกรรมในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน ก็น่าจะส่งเสริมให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้อีกแนวทางหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2560 โดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คณะวิจัยขอขอบคุณดร.บุญช่วย สุทธิรักษ์ และ ดร.เอนกพงศ์ ธรรมาธิวัฒน์ ที่ช่วยให้คำปรึกษาแนวทางการวิจัย ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ช่วยในการประสานงาน อำนวยความสะดวก ตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธัญมัย เจียรกุล. (2557). ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. *วารสารนักบริหาร*, 34(1), 177-191.
- [2] นุทิศ เอี่ยมใส. (2555). ทุนทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม กับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- [3] ปรีชา ปาโนรัมย์. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านเศรษฐกิจของสินค้าที่ระลึกอันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะและวัฒนธรรมผ่านแนวคิดบริษัทภิบาลในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(2), 45-58.
- [4] รังสิมา มโนปัญจศิริ. (2543). ของขวัญและเครื่องประดับตกแต่งบ้านในยุค 2000 ผู้ส่งออก.
- [5] วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. (2532). ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- [6] สกาวรัตน์ ศิริมา. (2557, 2 มีนาคม). "ลาว" ไฟเขียวเขตเศรษฐกิจไชยะบุรี. *กรุงเทพธุรกิจ*, น.12.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

มานะ อินพรมมี

ได้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย

เรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของทีละสิ่กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการผสมผสานวัสดุและศิลปกรรม

ของท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

งานประชุมวิชาการระดับชาติพิบูลสงครามวิจัย ครั้งที่ ๔ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

“Thailand ๔.๐ นวัตกรรมและการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๙๙

(นายสาคร สร้อยสังวาลย์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม